

Pitkät hyvästit

Sytä kotimaisten artistien lopettamispäätöksille

Sari Löytynoja

Kandidaatin tutkielma

Kulttuurinen musiikintutkimus

Taideyliopiston Sibelius-Akatemian Seinäjoen yksikkö

Kesäkuu 2025

Taideyliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä

Sisällysluettelo

Tutkielma on tarkistettu plagiointitarkastusjärjestelmällä	3
1 Johdanto	6
1.1 Nostalgiset paluut ja haikeat jäähyväiset	6
1.2 Tavoitteet ja tutkimuksen kohdentaminen	7
1.3 Sisällönanalyysi ja teoreettinen viitekehys	9
2 Kulttuurialan merkittävät muutokset	11
2.1 Kulttuuripolitiikka korona-ajan Suomessa	11
2.2 Kulttuurialan muutokset korona-ajan jälkeen	13
2.3 Arpajaislain, arvonlisäverotuksen ja elävän musiikin kentän muutokset	14
3 Tutkimusaineisto	16
3.1 lisa, AURAL ja SOFA	16
3.2 Tutkimusaineiston esittely	17
4 Sisällönanalyysi	20
4.1 Aineiston käsitteellistäminen – tulonmuodostus, musiikkialan tila ja hyvinvointi sekä kaupalliset mittarit jaettuina huolina	20
4.2 Sisällönanalyysin tulokset – indieartistin hauras asema musiikkikentällä	21
5 Yhteenveto	26
Lähteet	28

Tutkielman tai kirjallisen työn nimi	Sivumäärä
Pitkät hyvästit Sytä kotimaisten artistien lopettamispäätöksille	27 + 5
Tekijän nimi	Lukukausi
Sari Löytynoja	Kevät 2025
Aineryhmän nimi	
Kulttuurinen musiikintutkimus	
<p>Tässä kandidaatin tutkielmassa tarkastellaan kahden kotimaisen artistin, Iisan (Iisa Pajula) ja AURALin (Laura Sippola) sekä SOFA-yhtyeen (Sonja Kuittinen ja Fanni Noroila) uransa lopettamispäätöksiä ja niiden taustalla vaikuttavia tekijöitä. Tutkimuksen tarkoituksena on ymmärtää, millaiset rakenteelliset haasteet indieartistin näkökulmasta vaikuttavat siihen, että musiikkiura koetaan kestävämmäksi.</p> <p>Aineistona toimii kahden artistin ja yhden yhtyeen omat ulostulot lopettamiseen liittyen, media-artikkelit ja mediassa esiintyneet haastattelut ja sosiaalisen median päivitykset. Aineisto analysoidaan teoriaohjaavan sisällönanalyysin keinoin. Keskeisiksi analyysikategorioiksi muodostuivat indieartistin toimiala, hyvinvointi, tulonmuodostus, musiikkialan tila, kaupalliset mittarit, musiikin rooli ja medianäkyvyys.</p> <p>Tulokset osoittivat, että vaikka indieartistin asemaan liittyy luova vapaus, siihen liittyy myös rakenteellista epävarmuutta, kuten toimeentulon haasteet, resurssien niukkuus ja kaupallisten paineiden aiheuttama kuormittavuus. Kaikki tutkimuskohteet kokivat, että nykyiset rakenteet eivät mahdollista kestävää taiteellista työskentelyä. Lopettamispäätökset eivät kuitenkaan merkinneet taiteilijuudesta luopumista, vaan pikemminkin uuden suunnan löytymistä taiteen tekemisessä: vanhasta oli luovuttava.</p>	
Hakusanat	
indieartistit, musiikkiala, musiikin esittäjät, hyvinvointi, tulonmuodostus, kulttuuripolitiikka, lopettamispäätökset	
Tutkielma on tarkistettu plagiointitarkastusjärjestelmällä	
25.6.2025 Kimi Kärki	

**TAIDE-
YLIOPISTO ***

1 Johdanto

1.1 Nostalgiset paluut ja haikeat jäähyväiset

Stadionluokan paluukeikkoja, päävetonauloja kesän festivaaleilla, ilta toisensa jälkeen loppuunmyytyjä klubeja ja yhteislaulua kymmenien tuhansien ihmisten kesken – ilman, että yleisön jäsenet olisivat edes muistaneet osaavansa kyseisten kappaleiden sanoituksia ulkoa. Nostalgiaannälkäisiä kuluttajia on hemmoteltu useilla paluukeikoilla (*comeback*) uransa lopettaneiden artistien ja yhtyeiden toimesta viime vuosina. Puhutaan *nostalgia*tripistä, joka kuvaa matkaa menneiden muisteluun ja yhteisesti jaettuihin kokemuksiin, joilla on voinut olla merkittäviä vaikutuksia identiteettien rakentumisessa. *Nostalgia*tripit vastaavat tarpeeseen aikana, jolloin yhteiskunnassa on koettavissa epävarmuutta, jakaantumista tai epäjatkuvuutta.¹ (Grönholm, Paalumäki 2023, s. 109–110.)

Samalla kun paluukeikat keräävät massoittain yleisöjä yhteen, koronapandemia, Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen seurauksena syntynyt inflaatio ja muutokset Suomen kulttuurirahoituksessa ovat luoneet kulttuurialalle horjuvuutta (Stenvall ym. 2024, s. 40). Toimentulon epävarmuus, puutteellinen sosiaaliturva ja yhteiskunnallisen arvostuksen puute ajavat taiteilijoita harkitsemaan uransa lopettamista tai tekemään päätöksen siitä (Ruusuvirta ym., 2022, s. 13).

Helsingin Sanomat julkaisi maaliskuussa 2024 laulaja-lauluntekijä Piia Viitasen haastattelun otsikolla ”Kannattaako musiikkia tehdä?”, jossa artisti kertoi, että musiikkiala on muuttunut koronapandemian jälkeen entistä haastavammaksi (Riihinen, 2024). Kuukausi haastattelun jälkeen Opetus- ja kulttuuriministeriö tarkensi niin ikään *Helsingin Sanomissa* kulttuurialaan kohdistuvia tulevia leikkauksia: 25 miljoonan euron säästöpäätökset vaihtuivat 75 miljoonan euron säästöön, joita osittain vielä nopeutetaan vuoden 2027 sijaan vuodelle 2025 toteuttaviksi (Tiikkaja & Rantanen, 2024). Kului jälleen kuukausi, kunnes julkaistiin artisti Iisan haastattelu, jossa kerrottiin hänen päätöksestään lopettaa soolouransa musiikkiteollisuuden tilan vuoksi (Seppänen, 2024). Syksyllä *Helsingin Sanomissa* julkaistussa haastattelussa artisti Antti Autio puhui pärjäämisen vaikeuksista kulttuurialalla, etenkin taloudellisesta näkökulmasta (Lehmusvesi, 2024). Muutama viikko Aution

¹ Korona-aikana yhteisöllisyyttä haettiin digitaalisista muodoista ja esimerkiksi virtuaalikeikat olivat ainoa muoto kokea live-esiintymisiä.

haastattelun jälkeen 20-vuotisen taiteilijanuran tehnyt Laura Sippola ilmoitti lopettavansa uransa levyttävänä ja esiintyvänä artistina (Tiikkaja, 2024).

1.2 Tavoitteet ja tutkimuksen kohdentaminen

Tutkielmassa keskityn selvittämään tekijöitä ja avaamaan syitä sille, miksi yksittäiset kotimaiset² artistit tai yhtyeet ovat viime vuosina päättäneet lopettaa uransa esiintyvinä tai omaa musiikkiaan julkaisevina taiteilijoina. Pyrin kuvaamaan lopettamispäätöksistä aiheutuvan ilmiön syitä suhteutettuna laajemmin kulttuurialan yhteiskunnalliseen tilaan. Tutkimuskysymyksenä toimii ”mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että kotimaiset artistit tai yhtyeet päättävät lopettaa uransa musiikin esittäjinä?”. Tarkastelen kysymystä kulttuuristen tekijöiden näkökulmasta pohjautuen musiikin esittäjien esittämiin kokemuksiin, joita on kerätty media-aineistosta, kuten haastatteluista, sekä lähdekirjallisuuteen ja tutkimuksiin, jotka käsittelevät musiikkiteollisuuden rakenteita ja merkittäviä muutoksia.

Tutkimuskohteena ovat artistit Iisa, AURAL ja rap-duo SOFA. Iisa on tehnyt 11 vuoden uran soloartistina (Vanha-Majamaa, 2024), AURAL 20-vuotisen uran (Tiikkaja, 2024) ja SOFA kymmenvuotisen uran (Herlin 2023). Sekä Iisa että SOFA ovat molemmat julkaisseet omaa musiikkiaan myös monikansallisen levy-yhtiön kautta, mutta viimeisimmät julkaisut on julkaistu omakustanteisesti tai riippumattomien levy-yhtiöiden alaisuudessa (Porvari, 2023; Vanha-Majamaa, 2021). AURAL puolestaan on julkaissut musiikkiaan omakustanteisesti tai riippumattomien levy-yhtiöiden kautta (Laura Sippolan verkkosivut, 2025). Lukemisen sujuvoittamiseksi kirjoitan tutkimuskohteiden nimet jatkossa yleisen kieliopin mukaisesti, ilman taiteilijan määrittämää kirjoitusasua.

Tutkielman aineistona käytän kolmen uransa lopettaneen indieartistin tai -yhtyeen media-aineistoja esimerkiksi haastatteluja. Aineisto on kerätty vuosilta 2022–2024, ulottuen koronapandemian jälkeisestä ajasta nykyhetkeen. Aineiston löytyminen ohjasi päätöksen lopullisista tutkimuskohteista, ja kandidattutkielman laajuus taas rajoitti tutkimuskohteet kolmeen artistiin tai yhtyeeseen.

Tutkielman aineisto perustuu Google-hakukoneen avulla löytyviin mediaosumiin. Verkkosisältöjä on etsitty niin tutkimuskohteiden nimillä kuin lisäten nimen perään sanoja ”jäähyväiset”, ”lopettaa”, ”uran lopetus” ja ”päättää uransa”. Google-haun lisäksi

² Kotimaisuudella tarkoitan tässä työssä suomenkielistä tai Suomessa asuvien musiikin esittäjien tekemää musiikkia.

tutkimusaineistoa on etsitty *Yle Uutisten*, *Helsingin Sanomien* ja musiikkiaiheisten verkkojulkaisusivustojen, kuten *Rumban* ja *Soundin*, sivuilta tutkimuskohteiden nimillä. Tutkimusaineistoa on etsitty Googlestä myös hakusanoilla *tutkimuskohteen nimi + podcast/radio* tai tähdentämällä radiokanavia, kuten *YleX*, *Suomipop*, *Voice*.

Tutkimusaineistoa kerätessäni kävin läpi myös *Spotifyn*, *Yle Areenan* ja *Radio Helsingin* sovelluksia ja tein tutkimuskohteiden nimillä hakuja suoratoistopalveluiden haastatteluista.

Suuren suosion saavuttaneilla artisteilla tai suurten levy-yhtiöiden kaupallisesti menestyneillä artisteilla tulonmuodostus on selkeämpää ja vakiintuneempaa verrattuna omakustanneartisteihin (Haarma ym., 2023; Lehmusvesi, 2024; Riihinen 2024). Toisaalta Iisa kertoo toiseksi viimeisimpään *Amelia*-albumiin liittyvässä haastattelussa Ylelle (Vanha-Majamaa, 2021), että ei halunnut solmia sopimusta albumin julkaisusta suuren levy-yhtiön kanssa, sillä hän koki, ettei pystyisi täyttämään taloudellisia odotuksia. Warner Music Finlandin kotimaisen tuotannon johtaja Asko Kallonen avaa yhtiön taloudellisia odotuksia kertomalla, että levy-yhtiöllä on useita osa-alueita, joiden kautta artistin menestymistä seurataan. Näitä asioita ovat esiintymiset tai keikkamyynti, kaupalliset yhteistyöt, musiikin kustannustoiminta ja äänitteiden radio- sekä muusta julkisesta soitosta saatavat korvaukset (Haarma ym. 2023, s. 103).

Viime vuosina Suomessa myös useat monikansallisten levy-yhtiöiden artistit ovat myös päättäneet lopettaa uransa esiintyvinä taiteilijoina tai ilmoittaneet pidemmästä tauosta. Näin ovat tehneet esimerkiksi Chisu, Antti Tuisku, Lauri Tähkä ja Vesala. Antti Tuisku kommentoi Ylelle (Manner, 2024) tulevaisuuden suunnitelmiaan seuraavasti:

Taloudellinen vapaus, jonka olen itselleni saavuttanut, on mahdollistanut minulle tämän hiihtoprojektin. Olen ylpeä itsestäni, että se on tämä eikä mikään huvijahti Välimeren rannassa. Mutta samalla odotan sitä, että voin nauttia keräämästäni pääomasta, matkustella ja nähdä maailmaa sekä tehdä asioita spontaanisti, Tuisku miettii.

Antti Tuiskun kommentista voisi päätellä, että hän on täyttänyt Kallosen mainitsemat tavoitteet eikä kulttuurialan ahdinko ole koskettanut häntä. Kommentista voisi tulkita myös, että hänellä on ollut myös taloudellinen vapaus valita jatkaako artistiuraansa vai ei. Piia Viitasen kokemuksen mukaan taas moni muusikoista kärsii uupumuksesta, sillä ansaintamallit ovat henkisesti kuormittavia (Riihinen, 2024). Piia Viitanen toimii omakustanneartistina, ja voisi kuvitella, että hänen kosketuspiirinsä käsittää esimerkiksi enemmän indieartisteja kuin valtavirtapopartisteja.

1.3 Sisällönanalyysi ja teoreettinen viitekehys

Tutkimusmenetelmänä tutkielmassa toimii sisällönanalyysi, jonka avulla järjestellään aineisto johtopäätösten työstämistä varten. Analyysivaiheessa käydään läpi aineistoa sisällönanalyysin keinoin, jotta tiettyjen teemojen toistuvuutta ja elementtejä voidaan tunnistaa, teemoitella sekä laskea (Elo ym., 2022, s. 216–217).

Sisällönanalyysin avulla tarkastellaan aineistosta löytyviä merkityksiä. Tässä tutkielmassa sisällönanalyysi mahdollistaa sen, että aineistosta voidaan nostaa esiin toistuvat teemat ja kategoriat, jotka liittyvät artistien kokemuksiin taloudellisista, rakenteellisista, hyvinvoinnillisista ja taiteilijuuteen liittyvistä tekijöistä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 104–107).

Sisällönanalyysillä tuotetaan sanallisesti selkeää ja tiivistettyä informaatiota tutkittavasta asiasta (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 117). Analysoin *mitä* artistit tai yhtyeet ovat lopettamispäätöksistä sanoneet ja *millaiset* tekijät ovat ajaneet heitä kohti lopettamispäätöksiä.

Sisällönanalyysillä on kolme eri analyysimuotoa, joita ovat aineistolähtöinen analyysi, teorialähtöinen analyysi ja teoriaohjaava analyysi. Aineistolähtöistä analyysia pidetään kolmivaiheisena prosessina, joka koostuu aineiston pelkistämisestä, ryhmittelystä ja teoreettisten käsitteiden luomisesta. Teorialähtöisessä analyysissä aineiston järjestely perustuu aikaisempaan käsitejärjestelmään, joka voi olla esimerkiksi olemassa oleva teoria tai malli. Sen ensimmäisessä vaiheessa rakennetaan analyysirunko, jonka sisälle muodostetaan esimerkiksi kategorioita aiheista, joita aineistosta halutaan löytää. Teoriaohjaavan sisällönanalyysin metodit muistuttavat aineistolähtöistä analyysiä, mutta siinä missä aineistolähtöisessä analyysissä tutkimuksen keskeisiä käsitteitä ei ole määritelty etukäteen, vaan ne nousevat esille aineistosta itsestään, teoriaohjaavassa mallissa ne tuodaan tutkimukseen perustuen tunnettuihin ilmiöihin. Tässä tutkielmassa sisällönanalyysin muotona on toiminut teorialähtöinen analyysi, jonka prosessia avataan luvussa 4. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 112).

Sisällönanalyysin lisäksi tutkielman teoreettista viitekehystä tukevat lähdekirjallisuus ja erilaiset tutkimukset ja raportit, jotka käsittelevät musiikkiteollisuuden rakenteita ja muutoksia. Lähdeaineistossa tarkastellaan kulttuurialan toimijoiden näkökulmasta muun muassa yhteiskunnallista tilannetta, tulevaisuuden näkymiä sekä taiteilijan tulonmuodostusta ja hyvinvointia. Näitä teemoja avaavat esimerkiksi artistit Viitasen Piia ja Antti Autio

Helsingin Sanomien haastatteluissa (Riihinen 2024; Lehmusvesi 2024). Tutkielmassa on hyödynnetty myös kyselytutkimukseen perustuvaa tutkimusaineistoa esimerkiksi Opetus- ja kulttuuriministeriön raportista *Koronapandemian vaikutuksia kulttuurialalla 2020–2021* (2021) sekä elävän musiikin toimialaa edustavan LiveFIN ry:n toimialatutkimuksesta (2023). Lisäksi tutkielmassa tarkastellaan musiikkiteollisuuden ja kulttuurialan rakenteiden kehitystä viime vuosina tapahtuneiden muutosten valossa. Näitä ovat esimerkiksi arvonlisäveron noston ja suoratoiston voimistuminen, jotka ovat vaikuttaneet suoraan musiikin esittäjien ansaintamahdollisuuksiin. Näistä aiheista ovat uutisoineet erityisesti jo aikaisemmin mainittu LiveFIN ry, musiikin esittäjiä edustava Suomen Muusikkojen Liitto ry sekä suomalaisen musiikkiviennin edistäjä Music Finland, jonka *Musiikkialan barometri 2022* (2022) -aineistoa tutkielmassa myös hyödynnetään. Lähdeaineiston avulla tutkielmassa pohditaan myös, miten kulttuurirahoituksen leikkaukset ja julkisen tuen väheneminen vaikuttavat artistien päätöksiin ja urakehitykseen. Musiikin esittäjien kokemuksia näistä aiheista tarjoavat erityisesti *Taiteen ja kulttuurin barometri 2022: Taiteilijoiden hyvinvointi* (2023) ja *Jaksakaa vielä: Kulttuuripolitiikkaa korona-ajan Suomessa* (2024) tutkimusraportit.

2 Kulttuurialan merkittävät muutokset

2.1 Kulttuuripolitiikka korona-ajan Suomessa

Kulttuuripolitiikasta³ korona-ajan Suomessa julkaistiin keväällä 2024 tutkimusraportti (Stenvall ym., 2024), joka toimii tutkielmani pääaineistona käsitellessäni kulttuurialan merkittäviä muutoksia vuosien 2020–2022 pandemia-aikana. Raportissa tarkastellaan, miten ja miksi koronapandemian aikana tehtiin kulttuurialaa koskevia päätöksiä, mitä nämä päätökset kertovat Suomen oikeusvaltiosta ja kulttuuripolitiikan tilanteesta, sekä mitä toimenpiteitä pitäisi toteuttaa, jotta vastaavilta kriiseiltä ja luottamuspulalta voitaisiin välttyä tulevaisuudessa. Raportin aineisto nojaa niin poliittisten päättäjien ja julkishallinnon edustajien haastatteluihin kuin taide- ja kulttuurialan edustajien sekä akateemisten asiantuntijoiden haastatteluihin. Näiden lisäksi aineistona hyödynnettiin eduskunnan kyselytuntien taide- ja kulttuurialaa käsitteleviä dokumentteja ja korona-ajan kulttuuripolitiikkaa käsitteleviä media-aineistoja.

Koronapandemian hoitoa tehtiin Suomessa perustuen tietojohdantamiseen, joka tarkoittaa Stenvall ym. (2024) mukaan periaatteita, tekniikoita, prosesseja ja käytäntöjä, joiden perusteella tiedon ja tietämyksen kerääminen, luominen, haku, levittäminen ja hyödyntäminen organisaatioissa, organisaatioiden välillä ja toiminta- ja yhteistyöverkostoissa on järjestetty. Korona-ajan alkupuolella paljastui, ettei päätöksenteosta vastaavilla tahoilla tai niille tiedon välittämisestä vastaavilla tahoilla ole riittävää tietoa kulttuurialasta. Tämä aiheutti haasteita riittävän tuen järjestämiseksi kulttuurialan toimijoille sekä ongelmallisia koronatoimia kulttuurialalle. Kulttuurialan toimijoiden, hallinnon ja poliittisten päätöksentekijöiden välille syntyi myös vastakkainasettelua, sillä kulttuurialan toimijoiden toimia liittyen esimerkiksi turvallisuustyöhön ei huomioitu päättäjien tasolla. (Stenvall ym., 2024., s. 57–58.)

Koronapandemian aikana niin Suomessa kuin muualla maailmassa asetettiin kokoontumisrajoituksia, jotka estivät tapahtumien järjestämisen ja joilla oli suoria vaikutuksia taiteilijoiden ammatinharjoittamiseen ja toimeentuloon (Stenvall ym., 2024, s. 20). Korona-

³ Raportissa kulttuuripolitiikalla tarkoitetaan sekä taiteen ja kulttuurin edistämisen hallintojärjestelmiä että poliittisia linjauksia. Kulttuuripolitiikan keskeiset toimet ovat rahoitus, ohjausmekanismit, kuten esimerkiksi strategiset linjaukset ja ohjelmat, joilla vaikutetaan kulttuuripolitiikan suuntaukseen, lainsäädäntö sekä hallintorakenteet ja -käytännöt. Kulttuuripolitiikkaa toteutetaan niin perinteisen taidepolitiikan keinoin kuin myös muiden hallinnonalojen kulttuuriin kohdistuvilla politiikkatoimilla. Huomionarvoista on, että kulttuurialasta puhutaan laajemmin termillä ”luovat alat”, joka tarkoittaa nimenomaan sitä, että kulttuurialaa koskevia politiikkatoimia tehdään niin työ- ja elinkeinoministeriön kuin opetus- ja kulttuuriministeriön alla (Stenvall ym., 2024, 29–30).

aikana rajoitustoimista vastasi pääministerin lisäksi erityisesti perhe- ja peruspalveluministeri, joka puolestaan perusti päätöksensä sosiaali- ja terveysministeriön esittämään fyysistä terveyttä korostavaan terveystieteeseen, jossa ei huomioitu psyykkistä tai sosiaalista hyvinvointia. Lainsäädännöllisesti oli myös helpompaa päättää kulttuurialaa koskevista kokoontumisrajoituksista, kuin esimerkiksi oppilaitosten sulkemisista.

Kokoontumisrajoitusten myötä ala kärsi myös valtaapitävien puolelta suuresta demonisoinnista, joista toimi esimerkiksi vuonna 2020 naistenpäivänä järjestetty konsertti. (Stenvall ym., 2024, s. 7 & 60.) Tiede- ja kulttuuriministeri Kurvinen mainitsi suorassa uutislähetyksessä kaksi konserttipaikkaa nimeltä ja käytti niitä esimerkkeinä paikoista, joista voi saada riskiarviotaulukon mukaan koronatartunnan (Niemi, 2022). Nämä molemmat ovat esimerkkejä demonisoinnista, jota myös media ylläpiti julkaisemalla uutisia pandemian kehittymisestä huomiota herättävin otsikoin.

Korona-ajan tukipolitiikan kuvaukset *Jaksakaa vielä – kulttuuripolitiikkaa korona-ajan Suomessa* -teoksessa (Stenvall ym., 2024) perustuvat haastateltavien kokemuksiin, joita he olivat tuoneet omalähtöisesti esille ilman esitettyjä haastattelukysymyksiä aiheesta.

Tukipolitiikka rakentui korona-ajan alussa yleisten tukimuotojen varaan, jotka oli suunniteltu koko yhteiskunnalle toimialasta tai -tyypistä riippumatta. Käytäntö ei palvellut kulttuurialaa, sillä välinputoamista tapahtui: esimerkiksi musiikin esittäjää ei tulkittu yrittäjäksi. Tukimallit eivät myöskään ottaneet huomioon sitä, että musiikin esittäjiltä ei lopulta enää peruttu työtilaisuuksia, vaan niitä ei vain ollut. (Muusikkojen liitto, 2020.) Myöhemmässä vaiheessa Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) ja Taiteen edistämiskeskus (Taike) kehittivät yhdessä kulttuurialan toimijoiden avustuksella tukiratkaisuja, jotka pyrkivät paikkaamaan tulonmenetyksiä (Stenvall ym., 2024, s. 66). Erityisesti kulttuurialan freelancereille kohdistetuissa tuissa oli läpi koronapandemian epäjohtonmukaisuuksia, joihin kulttuurialan toimijat vaativat ja ehdottivat muutoksia sekä konkreettisia toimenpiteitä, mutta niitä ei hyödynnetty (Vänttinen, 2021).

Tukipolitiikka oli hajautettua, ja toimijoiden väliset epäselvyydet aiheuttivat viivästyksiä tukien valmistelussa ja toteutuksessa. Poikkeustilanne huomioiden uutta lainsäädäntöä asian sujuvoittamiseksi ei valmisteltu ja haastateltavat arvioivat sen johtuvan osaksi siitä, että päättäjiltä puuttui tarpeeksi kokonaisvaltainen näkemys kulttuurialasta ja sen moninaisuudesta. Hallinnon toteuttama tukipolitiikka koettiin myös epätasa-arvoiseksi, ja vaati tuenhakijoilta selvityksiä oman ammattimaisuuden todistamiseksi jo valmiiksi kuormittavassa tilanteessa. (Stenvall ym., 2024, s. 66 & 69.)

Yksi ainoita konkreettisia koronatoimia, joita terveysturvallisuustoimijat⁴, OKM ja kulttuurialan toimijat tekivät yhteistyössä, oli riskipistetaulukko. Taulukon avulla pyrittiin luokittelemaan tapahtumia korkean ja vähäisen koronan leviämisoron mukaisiin luokkiin. Arvioinnin avulla oli tarkoitus päästä avaamaan sisäkatsomoja, ja näin ollen päästää kulttuurialan toimijat töihin. Taulukko epäonnistui, eikä sitä otettu käyttöön. Riskipistetaulukon taustalta puuttui lääketieteellinen tietoperusta, ja se kohteli alaa eriarvoisesti, sillä esimerkiksi klassinen musiikki koettiin riskittömämmäksi kuin kevyt musiikki. (Stenvall ym., 2024, s. 69–72.)

Stenvall ym. (2024, s. 75) mukaan Suomi kuului vuoden 2021–2022 taitteessa niihin harvoihin Euroopan maihin, joissa kulttuuriala oli edelleen lähes kokonaan suljettuna.

2.2 Kulttuurialan muutokset korona-ajan jälkeen

Suomalaisen elävän musiikin alan edunvalvontajärjestön LiveFINin teettämän vuosittaisen toimialatutkimuksen mukaan vuonna 2022, korona-ajan jälkeen, peruttiin yhteensä 19 festivaalia, koska kuluttajien ostokäyttäytyminen oli muuttunut merkittävästi (Kinnunen, 2023, s. 6). Koronan jälkeen kuluttajat alkoivat ostaa pääsylippuja tapahtumiin vasta hyvin lähellä tapahtumaa, mikä lisäsi epävarmuutta tapahtumajärjestäjille tapahtuman kannattavuuden suhteen (Rantanen & Laari, 2022).

Toimialatutkimuksen (2023) perusteella tulevaisuuden haasteiksi, jotka olivat nähtävissä jo tutkimusajankohtana, tulevat nousemaan rahoituksen väheneminen sekä yleinen kulujen kasvu, mikä merkitsee kuluttajille myös lippujen hintojen nousua. Tutkimukseen osallistujat vastasivat suurimmaksi haasteeksi viiden vuoden tähtäimellä alan keskittymisen, joka voi näkyä myös ilmiönä, jossa tapahtumiin kiinnitetään artisteja ja yhtyeitä, jotka ovat kaupallisesti menestyneitä eli niin sanotusti ”varmoja bookkauksia”. (Kinnunen, 2023, s. 5, 8.)

Suomen tartuntalainsäädäntö uudistetaan vuosien 2023–2025 aikana. Uudistuksen tavoitteena on parantaa tartuntatautiin ehkäisyä sekä vahvistaa yhteiskunnan kykyä varautua laajoihin epidemioihin ja pandemioihin (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2023). Tartuntatautilain uudistus tukee hallinnon ja eri toimialojen, kuten kulttuurialan, vuoropuhelua ja varmistaa

⁴ Riskipotentialin arviointitaulukon julkaisi Terveysturvallisuuden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Riskipistetaulukko tunnetaan myös nimillä räkäindeksi, riskiarviointitaulukko ja riskipotentialin arviointimalli (Stenvall ym., 2024, 70).

tarvittavan tiedon keruun ja vaikutusten arvioinnin osana päätöksentekoa pitkäkestoisissa pandemiatilanteissa (Stenvall ym., 2024, s. 152).

2.3 Arpajaislain, arvonlisäverotuksen ja elävän musiikin kentän muutokset

Valtio-omisteisen Veikkauksen rahapeliuottoja ohjataan muun muassa valtionosuusjärjestelmän alla oleville kulttuurilaitoksille sekä taiteen vapaalle kentälle Taiteen edistämiskeskuksen kautta. Rahapeliuotot ovat olleet kymmenen vuoden ajan laskussa, minkä takia Marinin hallitus päätti uudistuksesta, jossa vuodesta 2024 alkaen rahapeliuotot ohjataan valtion yleiskatteellisiksi tuloiksi ja budjetin kehysmenettelyyn piiriin. Valtio ei korvaa uudistuksesta aiheutuvia menetyksiä kulttuurialan toimijoille täysimääräisinä. Marinin hallitus lupasi kompensoida tulevana vuosina veikkausvoittovaroja, mikä käytännössä tarkoittaa valtionavustuksista leikkaamista. Esimerkiksi Helsingissä toimivan Q-teatterin valtionavustuksia leikattiin vuonna 2025 yli 11 %, joka tarkoittaa lähes 80 000 euron menetystä vuosibudjetissa (Koivuranta, 2025). Petteri Orpon hallitus jatkaa samalla linjalla, minkä myötä valtionavustusten sopeuttamistoimiin liittyvien leikkausten taso saavuttaa vuonna 2027 125 miljoonaa euroa (Stenvall ym., 2024, s. 33–34).

Orpon hallitus päätti vuodelle 2025 muun muassa tapahtumien pääsylippujen arvonlisäverokannan nostamisesta 10 %:sta 14 %:iin. Päätöksellä on yleisön ostovoimaan heikentäviä vaikutuksia, sillä tapahtumajärjestäjien on käytännössä pakko lisätä kyseinen korotus lippujen hintoihin. (LiveFIN, 2024.) Elävän musiikin toimialatutkimuksen (2023) mukaan yleinen inflaatio, alv-korotus sekä keikkapalkkiot vaikuttavat myös korottavasti lipunhintoihin. Vuoden 2022 *Festivaali- ja venuebarometrin* (2023) mukaan kuluttajat eivät ole valmiita maksamaan pääsylipuista niin korkeaa hintaa eivätkä kuluttaisi tapahtumia enemmän, jos lippujen hinnat olisivat alhaisempia (Kinnunen & Luonila, 2023, s. 12, 32). Tämä taas voi tarkoittaa tapahtumien ohjelmatarjonnan supistumista vaikuttaen siihen tarjotaanko esiintymismahdollisuuksia ei-kaupallisesti menestyneille artisteille. Ostovoiman heikentyminen ja kulttuuritapahtumien mahdollinen supistuminen vaikuttavat suoraan artistien tuloihin, jotka voivat muuttua entistä epävarmemmiksi ja satunnaisemmiksi.

Arpajaislain muutokset vaikuttavat suoraan indieartistien työskentelyedellytyksiin. Valtion kulttuurirahoituksen leikkaukset voivat johtaa esimerkiksi tapahtumapaikkojen sulkemiseen tai toiminnan supistamiseen, mikä vähentää artistien esiintymismahdollisuuksia ja supistaa koko toimialaa. Monien (erityisesti indie-kategorian) artistien ansainta perustuu nimenomaan live-esiintymisiin ja niistä saataviin tekijänoikeustuloihin. Korona-aika paljasti, kuinka

haavoittuvaa esitystoimintaan perustuva tulonmuodostus⁵ on. Samalla arpajaislain muutokset voivat nostaa esimerkiksi apurahahakijoiden määriä ja näin aiheuttaa kilpailua apurahoista, vaikka avustuksien määrärahoja ei ole nostettu. Tulonmuodostuksen epävarmuudella taas on negatiivisia vaikutuksia hyvinvoinnille (Ruusuvirta ym., 2023, s. 44–45).

Artisti Iisan mukaan artisteja on huomattavasti enemmän kuin aiemmin, mikä tarkoittaa, että indie-kentällä esiintymismahdollisuudet jakautuvat isomman porukan kesken. Indieartistin on myös tehtävä epämukavia valintoja, kuten yöllinen ajaminen kotiin tapahtumakaupungissa majoittumisen sijaan, jotta keikkailu olisi kannattavaa, sillä keikkailuun liittyvät kulut ovat kasvaneet. (Seppänen, 2024.)

⁵ Opetus- ja kulttuuriministeriön koronapandemian vaikutuksia selvittäneen kyselytutkimuksen (2021) mukaan henkilövastaajat (kuten esimerkiksi taiteilijat, työryhmän jäsenet tai freelancerit) kertoivat tekijänoikeustulojen olevan vuonna 2020 47 % vähemmän kuin vuonna 2019. Yhteisövastaajilla (esimerkiksi yhdistykset, yritykset, säätiöt, osuuskunnat) vastaava luku oli 66 % pienempi (Valtioneuvosto, 2021, s. 32).

3 Tutkimusaineisto

3.1 Iisa, AURAL ja SOFA

Kuten johdannossa avattiin, tutkimuskohteet on valittu sen perusteella, että nämä artistit ja yhtye ovat päättäneet lopettamisesta korona-ajan jälkeisenä aikana, eli vuosina 2022–2024. Taiteen ja kulttuurin barometrin vuonna 2022 tuotetun kyselytutkimukseen mukaan 40 % vastanneista taiteilijoista kertoi harkitsevansa ammatinvaihtoa tai vaihtaneensa ammattia toisen koronavuoden aikana (Ruusuvirta ym., 2023, s. 34).

Ajankohdan lisäksi lopettamispäätöksen tehneet artistit ja yhtye ovat julkaisseet musiikkiaan omakustanteisesti tai riippumattomien levy-yhtiöiden alaisuudessa, mikä määrittää heidät tutkielman kontekstissa indieartisteiksi (Haarma ym. 2023, s. 17).

Iisa Pajula eli Iisa on helsinkiläinen laulaja-lauluntekijä, esiintyvä artisti ja kirjoittaja. Hän tuli alun perin tunnetuksi Regina-yhtyeen keulakuvana ja on tehnyt soolouraa Iisa-nimellä reilun kymmenen vuoden ajan. Soolourallaan hän julkaisi viisi albumia, joista viimeisin, *Hardcore*, julkaistiin maaliskuussa 2024. Iisa on myös toiminut musiikkikustantamo HMC Publishingilla biisinkirjoittajana vuosina 2012–2020, ja hänen sanoituksiaan ovat levyttäneet lukuisat suomalaiset eturivin artistit, kuten Kaija Koo, Paula Koivuniemi, Laura Närhi, Jesse Kaikuranta ja Jannika B. Lisäksi hän on toiminut musiikkialan järjestökentällä luottamustehtävissä kuten Suomen Musiikintekijöiden hallituksen jäsenenä ja on nykyisin Teoston hallituksen jäsen. (Iisan verkkosivut, 2025.)

Laura Sippola eli AURAL on 20-vuotisen taiteilijanuran tehnyt laulaja-lauluntekijä. Hän on julkaissut seitsemän soololevyä, joista viimeinen, *Valois*, ilmestyi vuonna 2024. Soolouransa lisäksi hän on toiminut eri artistien yhtyeissä pianistina. Hänestä tuli Suomen ensimmäinen taiteellisen tohtorintutkinnon tehnyt laulaja-lauluntekijä suorittaessaan tohtorintutkinnon Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa vuonna 2017. Musiikin tekemisen ja esittämisen lisäksi Laura Sippola on toiminut pedagogina opettaen lauluntekemistä ja säveltämistä muun muassa Helsingin Metropolia ammattikorkeakoulussa ja Rytmi-Instituutissa. Nykyisin hän ja opettaa nykyisin laulunkirjoittamista Taideyliopiston Sibelius-Akatemiassa. (Laura Sippolan verkkosivut, 2025.)

SOFA on Sonja Kuittisen ja Fanni Noroilan vuonna 2013 perustama yhtye, joka lopetti toimintansa vuonna 2023. SOFA julkaisi yhden albumin, nimeltään BFF (2020), jonka lisäksi

duo on julkaissut kolme EP:tä: *Lucky Star* vuonna 2023, *Puolukoita* vuonna 2016 ja *Se on fakin aitoo* vuonna 2015. Singlejä yhtye on julkaissut kymmenen, joista yksi tunnetuimmista on *Tyttörukka* vuodelta 2015. Lisäksi yhtyeen esittämää rap-musiikkia on kuultu muun muassa Alli Haapasalon palkitussa *Tytöt, tytöt, tytöt* -elokuvassa. Yhtye oli myös osa D.R.E.A.M.G.I.R.L.S-kokoonpanoa. (Tyystjärvi, 2023.)

3.2 Tutkimusaineiston esittely

Tutkimusaineistona ovat vuosilta 2022–2024 löytyneet yhteensä 26 mediaosumaa, joista 11 käsitteli Iisan, neljä Auralin ja kahdeksan Sofan uran lopettamispäätöksiä. Mediaosumien vähyyttä voivat osittain selittää tutkimuskohteiden edustama marginaali-kulttuuri ja kulttuurijournalismin muutos, jota tosin ei ole pystytty toistaiseksi tutkimuksellisesti osoittamaan tutkimuksellisesti pitkän aikavälin aineistojen puuttumisen vuoksi (Posio, 2023).

Osumien lisäksi niin Iisasta, Auralista kuin Sofasta löytyi uutisia (usein pohjautuen musiikin esittäjien tiedotteisiin), joissa kerrottiin mahdollisuudesta nähdä artistin tai yhtyeen esiintyminen viimeistä kertaa ennen uran lopettamista. Näitä uutisia tai tiedotteita ei ole laskettu mukaan osumiin, sillä niissä ei viitattu varsinaisiin lopettamispäätöksiin.

Tilastollisesti eniten tutkimusaineistoa löytyi *Yle Uutisten* ja *Helsingin Sanomien* alustoilta. Osa aineistosta on maksullista, mutta tutkielmassa on päästy käsiksi kaikkiin aineistoihin.

Tutkimusaineistoa kerätessäni huomasin, että harvat radiokanavat tallentavat haastatteluita jälkikäteen tapahtuvaa kuuntelua varten. On siis mahdollista, että aiheet ovat olleet esillä myös radiokanavilla ja tutkimuskohteet ovat käyneet antamassa haastatteluja radio-ohjelmissa, joita en ole päässyt kuuntelemaan. Havainnoin kuitenkin tutkimusta tehdessäni, että Iisa ja Aural ovat raportoineet omilla sosiaalisen median kanavillaan hyvin kattavasti uraansa koskevat mediaosumat, minkä perusteella vaikuttaa, että radiohaastatteluja aiheeseen liittyen ei ole annettu. Sofan osalta annettuja haastatteluja tai muita uutisointeja ei ollut näkyvästi tallennettu sosiaalisen median kanaviin, joten mahdollisuus haastatteluiden ohittamiseen on suurempi.

Kaikki tutkimuskohteet olivat julkaisseet ensin viimeiseksi jääneet albuminsa ja tehneet markkinointityötä – esimerkiksi antaneet haastatteluja – julkaisuihin liittyen ja vasta sen jälkeen ilmoittaneet lopettamispäätöksistä. Kaikki tekivät ilmoituksen lopettamisesta ensin omilla sosiaalisen median kanavillaan. Ilmoituksia seurasivat haastattelut tai muut uutisoinnit. Esimerkiksi Iisa ilmoitti omilla *Instagram*- ja *Facebook*-sivuillaan, että on tehnyt päätöksen

uransa lopettamisesta ja on kertovansa päätöksen taustoista lisää *MTV Uutisten Huomenta Suomi* -ohjelmassa seuraavana aamuna.

Iisasta löytyi eniten mediaosumia lopettamispäätökseen liittyen, ja uutiset olivat jalkautuneet monipuolisesti eri mediakanaviin; printti- ja verkkouutisiin, televisioon ja podcasteihin.

Auralin viimeisimmän albumin tiimoilta mediaosumia löytyi hieman enemmän, mutta nimenomaan lopettamispäätöstä käsitteleviä osumia oli neljä. Aineiston analyysissä olen kuitenkin huomionnut kaksi Auralin *Instagram*- ja *Facebook*-kanavilleen kirjoittamaansa julkaisua, joissa hän puhuu kokemuksistaan musiikkialalla toimimisesta. Julkaisut sijoittuvat kevääseen ja kesään 2024, jolloin artisti ei ollut vielä julkaissut lopettamispäätöstään, mutta niistä on luettavissa tietynlaista turhautumista ja kritiikkiä musiikkialaa kohtaan.

Sofan aineisto poikkeaa rakenteeltaan ja sisällöltään huomattavasti Iisan ja Auralin aineistosta, mikä vaikuttaa sen tulkintaan ja osittain myös vertailukelpoisuuteen. Sofa toi lopettamispäätöksensä esille tiedotteen kautta, jota useampi media siteerasi, mutta tiedotteessa ei tuotu Iisaan ja Auraliin verrattuna yhtä selkeästi esiin syitä lopettamispäätöksen taustalla. Tiedotteen painopiste oli tulevissa taiteellisissa projekteissa ja ystävyiden jatkumisessa, ei niinkään lopettamispäätöksen syissä.

Viimeisen *Lucky Star* EP:n yhteydessä annetuissa haastatteluissa yhteydessä yhtyeen jäsenet puhuivat erityisesti omakustantamisen ja major-levy-yhtiön alaisuudessa toimimisen eroista sekä musiikkialan rakenteista ja omasta roolistaan musiikkialalla, joka nähtiin ensisijaisesti aktivistisena. Sofan aineiston kautta pystyy kuitenkin huomioimaan teemoja, jotka yhtyettä esimerkiksi häiritsivät tai väsyttivät musiikin esittäjinä. Tällainen lähestymistapa kuvastaa paitsi ryhmän dynamiikkaa, myös yhteisöllistä tapaa käsitellä ammatillisia päätöksiä.

Vertailukelpoisuuden näkökulmasta Sofa ei siis tarjoa samanlaista aineistollista näkyvyyttä päätöksenteon henkilökohtaisiin syihin, mutta on mukana tutkielmassa, koska yhtyeen viestinnästä ja haastatteluista on silti mahdollista tulkita musiikkialaan liittyvää turhautumista, kuormitusta ja rakenteellista kritiikkiä. Nämä teemat ovat läsnä myös Iisan ja Auralin lopettamispäätöksissä, vaikkakin henkilökohtaisemmin ja eksplisiittisemmin ilmaistuna.

Aineistosta nousevia teemoja tukeakseni olen lisäksi nostanut musiikkialalla työskentelevien kommentteja Jukka Haarman, Anna-Kaisa Kaplaksen ja Ilkka Mattilan toimittaman *Satumaatangosta 2080-luvulle: Popmusiikin uusi aika* -teoksesta (2023).

4 Sisällönanalyysi

4.1 Aineiston käsitteellistäminen – tulonmuodostus, musiikkialan tila ja hyvinvointi sekä kaupalliset mittarit jaettuina huolina

Sisällönanalyysin kuljettamiseksi eteenpäin täytyy päättää etukäteen, mikä tutkimusaineistossa kiinnostaa ja sen pohjalta eritellä aineistosta ne asiat, joihin keskittyä tutkimuksessa (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 104). Ennen sisällönanalyysin aloittamista olin päättänyt poimia aineistoista kaikki kommentit, joissa tutkimuskohteilta on kysytty suoraan syytä lopettamiselle. Tämän lisäksi olin päättänyt poimia aineistosta kohtia, joissa tutkimuskohteet kertovat musiikkialan rakenteista, kulttuurialan rahoituksesta, artistin ansaintamalleista, musiikkialan mittaristoista, arvostuksen puutteesta niin alan sisältä kuin yleisöltä, omakustantamisesta ja indieartistina toimimisesta, musiikkimedian muutoksesta tai ylipäättänsä musiikkijournalismista ja jaksamisesta sekä hyvinvoinnista. Analyysia tehdessäni päätin rajata jaksamisen ja hyvinvoinnin teemat niin, että jos tutkimuskohteen esille nostamat asiat jaksamiseen ja hyvinvointiin liittyen olivat enemmän niin sanottuja persoonallisuuteen tai identiteettiin liittyviä asioita, niin en poiminut niitä mukaan analyysiin.

Kävin läpi jokaisen tutkimuskohteen aineiston ensin poimien ranskalaisin viivoin kunkin lähteen yhteyteen asiat, jotka vastasivat tutkimuksen intressejä. Tämän jälkeen teemoittelin asiat erilaisten aihepiirien alle. Tein sisällönanalyysia teoriaohjaavasti, eli olin miettinyt etukäteen kategorioita, joihin liittyviä asioita haluan tuloksista löytää. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 109–110.) Tässä vaiheessa minulle ei ollut tärkeää se, miten teemoista kirjoitetaan, vaan mitä niistä kirjoitetaan.

Iisan aineiston teemoittelin seuraaviin aiheisiin: indieartistin toimiala, musiikin rooli, tulonmuodostus, kaupalliset mittarit, musiikkiteollisuuden ja -alan tila ja hyvinvointi. Auralin aineiston teemoittelin seuraavasti: arvostus, musiikkimedia, kaupalliset mittarit, musiikkiteollisuuden ja -alan tila, tulonmuodostus, musiikin rooli, hyvinvointi ja indieartistin toimiala. Sofan aineiston teemoittelin aiheisiin indieartistin toimiala, musiikin rooli, musiikkiteollisuuden ja -alan tila, hyvinvointi, tulonmuodostus ja kaupalliset mittarit.

Kuten tästä voi huomata, tutkimuskohteiden aineistoista löytyi yhteneväisyyksiä, mutta myös eroavaisuuksia. Teemoittelun jälkeen käsittelin aineistoa tyypittelemällä eli tekemällä sisällöstä vielä yleistyksiä ja yhteisiä näkemyksiä (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 107). Excel-taulukon avulla laskin, kuinka moni asia löytyi kaikkien kolmen tutkimuskohteen aineistosta

ja mitkä jäivät ulkopuolelle. Iisan, Auralin ja Sofan aineistosta nousevat yhteiset tyypit olivat: indieartistin toimiala, hyvinvointi, tulonmuodostus, musiikkiteollisuuden ja -alan tila, kaupalliset mittarit ja musiikin rooli. Näistä yhdistävistä teemoista ulkopuolinen, yksittäistä tyyppiä edustava oli musiikkimedia.

4.2 Sisällönanalyysin tulokset – indieartistin hauras asema musiikkikentällä

Iisan mukaan nykyajan indieartistin resursseilla on vaikeaa ylläpitää uraa menestyksekkäästi tai kestävästi (Vanha-Majamaa, 2024). Markkina on pieni ja mahdollisuudet menestyä rajalliset, joten itse on tehtävä paljon ”nippelinappelihommia”, vaikka saisikin apua muualta (Högmander, 2024). Aural on luokiteltu ”tahtomattaan” pop-musiikin alle, minkä vuoksi artisti on joutunut kilpailemaan valtavirran artistien kanssa muun muassa mediahuomiosta (Tiikkaja, 2024). Sofa puolestaan tuo indieartistiudessa esille sen, että ideoita ei tarvitse esitellä kenellekään (esimerkiksi levy-yhtiössä) vaan ne voi toteuttaa itsenäisesti (Tikkanen, 2023). Nämä ovat erityispiirteitä, joilla viitataan indieartistin toimialaan.

”Artistin kannalta voi olla monellakin tavalla henkisesti parempi olla pienen yhtiön ykkös- tai kakkosketjussa kuin ison yhtiön neloskejussa, jolloin puhelin ei soi koskaan ja on koko ajan sellainen tunne, että ei muisteta tai huomioida.”, kertoo Tom Frisk, Kaiku Entertainmentin musiikkikustantaja ja Backfront Musicin manageri. (Haarma ym., 2023, s. 97.)

Indieartistin resurssien rajallisuus vaikuttaa siihen, kuinka musiikin esittäjät voivat ylläpitää uraansa kestävästi ja mitä mahdollisuuksia siihen on. Indieartistin toimialan erityispiirteisiin kuuluu Sofan korostama itsenäisyys ja vapaus, mutta samalla piirteet eivät ole vain taiteellisia tai musiikillisia, kuten Aural todistaa. Friskin kommentin pohjalta voisi esittää vastakysymyksen: kuinka musiikkiteollisuus voisi tukea tasapainottelua ”ykkös- ja nelosketjun välillä”, jotta artistit voisivat keskittyä luovaan työhön ja samalla elättää itsensä kestävästi?

Hyvinvointi kietoutui useampaan kategorioista (esim. musiikkijournalismi, kaupalliset mittarit, musiikkiteollisuuden tila) ja tuntui läpileikkaavan useita lopettamispäätökseen ohjaavia tekijöitä. Iisa ja Aural kokivat artistiuden ja taiteen tekemisen tässä muodossa musiikkikentällä raskaaksi ja kokivat, että lopettamispäätökset suojaavat heitä itseään (Tiikkaja, 2024; Meriläinen-Aho, 2024, Aural Facebook-julkaisu, 2024). Sofa kuvaili, että musiikkialla toimimiseen kuuluu odotuksia, jotka yhtye on kokenut raskaaksi ja tien raivaaminen miehisellä kentällä sekä uskottavuuden erillinen lunastaminen on ollut kuormittavaa (Porvari, 2023; Tiikkaja, 2024). Musiikkialan menestystä mitataan esimerkiksi

striimauslukuja seuraamalla, minkä kaikki tutkimuskohteet olivat kokeneet sen uuvuttavaksi (Porvari, 2023; Aural Facebook-julkaisu, 2024; Vanha-Majamaa, 2024). Myös Sony Music Finlandin A&R-manageri Tatu Äikäs esittää, että artistien jaksamiselle eniten haasteita aiheuttaa liiallinen datan seuraaminen kuten esimerkiksi paljonko julkaisut ovat striimanneet (Haarma ym., 2023, s. 355).

Lopettamispäätökset näyttäytyvät hyvinvoinnin teeman kautta nimenomaan keinona suojella itseään ja omaa jaksamistaan. Kaikki tutkimuskohteet viittasivat esimerkiksi jatkuvaan vertailuun ja datan seuraamiseen striimauslukujen ja medianäkyvyyden myötä, jotka lisäävät painetta ulkoiseen onnistumiseen. Kuvattu paine taas voi horjuttaa suhdetta omaan taiteelliseen tekemiseen ja myös hyvinvointia artisti-identiteetin ulkopuolella, sillä artistiutta ei usein voi erottaa itsestään. Sofalla hyvinvointia haastoi erityisesti musiikkialan epätasa-arvo ja tunne siitä, että oma paikka täytyi kentällä jatkuvasti lunastaa. Tämä kertoo siitä, että hyvinvointi on myös turvallisuuden ja arvostuksen kokemusta.

Iisa kertoi indieartistin ansaintamahdollisuuksien olevan rajalliset ja epävarmat sekä keikkailuun liittyvien kulujen noususta, jonka vuoksi esiintymispaikkoja oli jouduttu tiputtamaan pois kiertueelta (Vanha-Majamaa, 2024). Iisa avasi myös, että tuloja on vaikea saada pysymään sellaisella tasolla, että niillä pärjäisi (Meriläinen-Aho, 2024). Aural taas totesi *Helsingin Sanomille* (Tiikkaja, 2024), että ei kokenut toiminnan jatkamista mielekkääksi esimerkiksi sen vuoksi, että radiosoittoja, ja sen myötä tuloja, ei tullut. Sofa taustoitti, että yhtyeen tulot muista lähteistä, esimerkiksi näyttelijän töistä, mahdollistivat omakustanteen tekemisen (Tikkanen, 2023). Ilmiö on karu: täytyy olla muita töitä, että voi tehdä työtä.

”On mielenkiintoinen juttu, että vaikka on 300 000 seuraajaa somessa ja biisit striimaavat kultaa ja platinää, hommat menevät tosi hyvin ja Tavastia myy loppuun, minun oli haettava koronan aikana Kelasta tukea. Kuinka helvetin vähän tienaa tekijänoikeuskorvauksilla. Katsoin juuri uusinta Teosto-ilmoitustani ja sieltä tuli noin 500 euroa. Tällä alalla ei makseta työnteosta vaan onnistumisista.”, artisti Benjamin⁶ avaa. (Haarma ym., 2023, s. 370.)

Tulonmuodostus oli keskeinen epävarmuutta aiheuttava tekijä, joka vaikutti artistien lopettamispäätöksiin. Tutkimuskohteet kuvasivat siis suoraan, että tilanne on sellainen, ettei taiteellisella työllä pysty elämään, ainakaan pitkäjänteisesti tai se vaatii valtavasti

⁶ Benjamin on valtavirta-artisti, joka on julkaissut vuodesta 2014 asti musiikkia Warner Music Finlandin alaisuudessa (Spotify, 2025).

suunnittelua. Tulot ovat kiinni asioissa, joihin artisteilla itsellään ei ole vaikutusvaltaa. Taloudellinen pärjääminen voi myös vaikuttaa oman taiteellisen työn tekemiseen, kun kaikki aika menee selviämiseen. Benjaminin sitaatista voi päätellä, että monikansallisten levy-yhtiöiden alaisuudessa toimivat artistit, jotka eivät ole kaupallisesti niin menestyneitä, joutuvat kamppailemaan samojen asioiden kanssa, kuin indieartistit.

Musiikkiteollisuuden ja -alan tilaa Iisa kuvasi muun muassa kahtia jakautuneeksi ja saturoituneeksi (Vanha-Majamaa, 2024; Seppänen, 2024). *Access All Areas* -podcastissa käsiteltiin Iisan lopettamispäätöksestä inspiroituneena muun muassa indiemuusikoiden ansaintamalleja ja todettiin, että samalla kun ala on kasvanut ja ammattimaistunut, on indieartisteille vähemmän tilaa (Koivusipilä, Mäntysaari, 2024). Iisa mainitsi pelottavaksi asiaksi Orpon hallituksen kulttuurialaan kohdistuvat leikkaukset (Högmander, 2024) sekä rakenteelliseksi ongelmaksi taiteilijoiden sosiaaliturvan puutteen (Fräntilä, 2024). Aural totesi, ettei hänen kaltaiselleen artistille ole musiikkiteollisuudessa tilaa tai tila on hyvin kapea, ja artisti kritisoi myös musiikkialan miehistä vallanjakautumista (Tiikkaja, 2024). Sofan aineistossa oli useita viittauksia liittyen alan epätasa-arvoon, valta-asetelmiin ja musiikkialan hitaaseen kehittymiseen, jotka olivat häirinneet yhtyeen uraa, mutta myös aiheuttaneet turvattomuuden tunnetta (Herlin, 2023; Tikkanen, 2023 & 2024). Sofan kohtelu ja asema nähtiin myös kollegojen keskellä yhteiskunnallisesti tiedostavana ja vaikuttavana. Aristi F tiivisti tuntojaan yhtyeen ilmoitettua lopettamisestaan omalla *Instagram*-kanavallaan:

”Tämän skenen homeiset rakenteet on murentuneet joka kerta hiukan lisää, kun nämä kaksi luonnonvoimaa on kävellyt lavalle tai julkaissut musiikkia. Kaiken ihanan ja hienon taiteen lisäksi mä tulen aina muistamaan myös sen, miten Sofa on ottanut niskaan rekkalastillisen paskaa sen takia, että ne on uskaltanut tehdä tätä duunia omina itsenään ja nostaa esiin sellaisia maailman vinouksia, joista suurin osa edelleen vaikenee. He on osa sitä maailman tärkeintä jatkumoa, joka mahdollistaa sen että tämä skene on koko ajan monipuolisempi ja myös turvallisempi jokaiselle.” (Herlin, 2023.)

Aineistosta päätellen musiikkialalla ei ole tilaa ja resursseja omanlaisen uran ylläpitoon, sillä rakenteet koettiin toisaalta ahtaiksi ja toisaalta turvattomiksi esimerkiksi ilman sosiaaliturvan ja konkreettisten näyttöjen alan kehittymisestä – tai ainakaan nopeammasta kehityksestä – puuttuessa. Nykytilanne ei tarjonnut toivoa helpommasta tulevaisuudesta, vaan pikemminkin vahvasti kokemusta kestävästä toimintaympäristöstä, jossa näkyvyyttä jatkuvuudelle ei ollut.

Iisa kertoi *Ylelle* (Vanha-Majamaa, 2024), että uran jatkuminen vaatisi esimerkiksi kasvua ja ”kaupallisiin mittareihin” vastaamista, johon indieartistilla ei ole resursseja tai niitä on

vaikeaa saada. Sofa puolestaan totesi, että he ovat urallaan ajatelleet suurten striimauslukujen ja stadionkeikkojen olevan onnistuneen uran mittareita (Porvari, 2023), ja major levy-yhtiöllä ollessaan heihin kohdistui tiettyjä odotuksia kaupallisesta menestymisestä (Tikkanen, 2024). Aural taas kertoi sosiaalisen median kanavissaan, että on kokenut indieartistina pakkoa kaupallistumiseen kohden pärjäämisen ehtona, ja se on samalla aiheuttanut ahdistusta (Auralin Facebook-päivitys, 2024).

”Major-levy-yhtiöt ajattelevat hyvin pitkälti, että kaikki biisit, jotka striimaavat alle miljoonan, ovat epäonnistumisia.”, kommentoi Ranka Kustannuksen toimitusjohtaja ja A&R, Riku Pääkkönen. (Haarma ym., 2023, s. 102.)

Pääkkösen kommentti kuvastaa varmasti alan realiteetteja, joissa pienemmät ja marginaalissa toimivat artistit jäävät helposti syrjään. Kun kaupalliset mittarit, kuten striimausluvut ja suuret keikat määrittävät artistin onnistumisen, onko menestys pelkästään lukujen ja markkinoinnin summa? Iisan, Auralin ja Sofan aineistoon pohjaten voidaan päätellä, että kaupallisten mittareiden asettamat vaatimukset olivat niin hallitsevia, että niistä tuli enemmän taiteen ja itseilmaisun esteitä, kuin mahdollistajia.

Esimerkiksi Iisa ja Aural puhuivat haastatteluissa siitä, että pelkkä musiikki – siis soiva ääni – ei enää riitä, vaan täytyy antaa itsestään enemmän ja myös tehdä paljon työtä markkinoinnin eteen (Tiikkaja 2024; Seppänen, 2024). Kutsun tätä tutkielmassa musiikin rooliksi. Sofa toi esiin, että yhtyeenä he eivät ole päässeet puhumaan niin paljon itse musiikista, sillä heillä on ollut lisäksi roolit feministisinä, musiikillisina aktivisteina, ja että vasta viimeisen EP:n myötä puhe esimerkiksi haastatteluissa alkoi kääntymään musiikkiin ja musiikintekoprosessiin yhtyeen vastuun ja taakan suomi-rap-skenen uranuurtajina sijasta (Porvari, 2023; Tikkanen, 2024). Pehmoainon puheenvuoro tiivistää osuvasti sen, miten artistiuden odotukset ovat laajentuneet ja kuormittuneet erityisesti markkinoinnin ja sosiaalisen median vaateiden myötä. Hän nostaa esiin, kuinka tämä kokonaisvaltaisuus ei ainoastaan kuormita tekijää, vaan voi myös kaventaa musiikin itsensä näkyvyyttä:

”Minua hieman huolestaa se, että artistius on niin kokonaisvaltaista. Sen lisäksi, että tekee biisejä ja käy keikoilla, joka sekin on oikeasti aika raskasta, täytyy olla aktiivinen somessa. Aiemmin promootiotyö on ollut postereita ja tiedotteiden laittamista radioille, minkä ulkopuolinen promoottori on voinut tehdä. Nyt tuo työ on siirtynyt artistille itselleen. Musiikkia pitää itse henkilökohtaisesti markkinoida esimerkiksi TikTokissa. Se on niin ekstraa, ja kaikki eivät varmaan halua tehdä sitä. Se vie markkinatilaa tosi hyvältä musiikilta. On paljon musiikkia, joka ei saa ansaitsemaansa huomiota.”, miettii artisti Pehmoaino. (Haarma ym., 2023, s. 261.)

Aural nosti esiin musiikkimedian ahtauden indieartistin näkökulmasta niin *Helsingin Sanomille* antamassaan haastattelussa kuin omissa sosiaalisen median kanavissaan. Aural kertoi *Instagram*- ja *Facebook*-julkaisuissaan (2024), että tarjosi MTV3-kanavalta tulevalle *Levyraati*-ohjelmalle kolme kertaa eri kappaleen musiikkivideoineen, eikä valinta kohdistunut häneen. Sen lisäksi hän ei saanut kappaleilleen radiosoittoja. *Helsingin Sanomissa* (Tiikkaja, 2024) Aural kertoi, että medianäkyvyys on ollut jopa laskusuunnassa: Aural julkaisi viimeisimmän yhdentoista vuoden aikana kolme albumia, mutta albumien kappaleet saivat hyvin vähän mediahuomiota ja radiosoittoja. Omassa some-päivityksessään Aural kertoi, että mediahuomion vähäisyyden takia ”tuntui, että mikäs tässä on pakkailla kamoja.” Aural kritisoi samaisessa postauksessa myös sitä, että kulttuuritoimitus otti juttupyynnön yhteyttä silloin, kun hän oli ilmoittanut lopettavansa uransa, eikä silloin, kun hän oli esimerkiksi julkaissut uuden albumin. Auralin kokemus heijastaa laajempaa muutosta siinä, miten musiikkimedia toimii ja millaista näkyvyyttä se tarjoaa erityisesti indieartisteille. Muutoksesta on puhuttu myös alan sisällä. Warner Music Finlandin markkinointijohtaja Ramona Forsström on todennut:

”Popmusiikista kiinnostuneiden lehtien määrä on vähentynyt. Itse musiikkilehtiä ei montaa enää ole ja palstatila musiikille on vähentynyt ja muuttanut muotoaan. Perinteisiä musiikkijuttuja ei hirveästi enää saa läpi, vaan jutussa pitää aina olla jotain muutakin kulmaa. Meidän toiveemme olisi, että fokus pysyisi mahdollisimman paljon musiikissa. Harvempi artisti haluaa avata yksityiselämänsä.” (Haarma ym., 2023, s. 310.)

Auralin kokemus kertoo siitä, että on vaikeaa päästä esille, jos ei ole valmiiksi median suosima, mediassa aiemmin paljon esillä ollut tai kaupallisesti merkittävä artisti. Medianäkyvyyden vähyys ei ole vain pettymys artisteille, vaan se on suoraan yhteydessä siihen, tuntuuko oma työ merkitykselliseltä tai kokeeko sen jatkamisen mahdolliseksi. Onkin ironista, että Aural sai näkyvyyttä lopulta, kun hän ilmoitti lopettamis päätöksestään.

5 Yhteenveto

Sisällönanalyysin tulokset osoittavat, että Iisan, Auralin ja Sofan lopettamispäätösten taustalla on samankaltaisia, mutta eri painotuksin esiin tulevia kokemuksia musiikkialan rakenteellisista haasteista, jotka osuvat erityisesti indieartisteihin. Indieartistin asema näyttäytyy aineistossa vapaana, mutta haavoittuvaisena. Hyvinvointi, tulonmuodostus ja jatkuvuuden puute ovat keskeisiä yhdistäviä tekijöitä, joita voimistavat median, kaupallisten mittareiden ja musiikkialan kentän hierarkioiden paineet. Nämä tekijät kytkeytyvät laajemmin keskusteluun siitä, kenellä on tilaa ja mahdollisuuksia tehdä taidetta kotimaisella musiikkikentällä. Musiikkialan ja yhteiskunnan rakenteiden ja kulttuuripoliittisten päätösten tulisi tukea musiikin esittäjiä niin, että he voivat luoda uraansa kestävästi.

Musiikkialalla työskentelystä puhutaan usein intohimoalana (ks. Haarma ym., 2023, s. 95; Lyytikäinen, 2020; Pokkinen, 2020, s. 15)., mikä voi olla yksi syy siihen, että niin Iisa Pajula, Laura Sippola, Sonja Kuittinen ja Fanni Noroila eivät ole halunneet lopettaa kokonaan uraansa taiteilijoina, vaikka tutkielmassa käsitellyt projektit ovatkin päättyneet.

Samalla kun Sofa ilmoitti lopettamispäätöksestään, yhtyeen jäsenet kertoivat jatkavansa työskentelyä taidealalla. Fanni Noroila näyttelee ja on aloittanut soolouran nimellä Fanni Tähti. Lisäksi hän on julkaissut omakustanteisesti singlen ”Rosita” (Herlin, 2024). Sonja Kuittinen taas on toistaiseksi jatkanut uraansa näyttelijänä ja näyttelee esimerkiksi Visa Koiso-Kanttilan ohjaamassa Uhma-elokuvassa (Virtanen, 2025). Myös Iisa kertoi muutamassa lopettamispäätöstään koskevassa haastattelussa, että hänellä on muitakin projekteja työn alla, kuten Iisa Kaarina -niminen sävellyspankki (Meriläinen-Aho, 2024), jonka lisäksi Iisa Pajula tekee tulevana kesänä myös Regina-yhtyeen kanssa paluun esiintymislavoille (Fräntilä, 2024). Niin ikään Laura Sippola ei ole lopettamassa uraansa taiteilijana. *Helsingin Sanomille* (2024) antamassa haastattelussa Sippola sanoo ”Minähän olen syntynyt musiikkiin, eli en ole sitä lopettamassa, mutta se perusmuotoinen artistius, jossa levytetään ja käydään keikoilla, se on kyllä nähty.”. Toistaiseksi Sippola on jatkanut muun muassa opetustöitä Taideyliopistossa (opinto-opas, 2025).

Ehkä on syytä pohtia, olivatko tutkimuskohteiden hyvästit lopulta niin pitkät, kuin aluksi vaikutti. Ehkä ne olivat ennen kaikkea ja ensisijaisesti henkisesti tärkeitä artisteille itselleen. Lopettaminen saattoi olla keino vetää rajaa artistiuden ja oman itsensä välille: pysähtyä ja

ottaa etäisyyttä. Tässä mielessä lopettaminen ei tarkoittanut taiteen hylkäämistä, vaan uuden suhteen muodostamista siihen.

Lähteet

Aineistolähteet

Aural (2025). Auralin Instagram. (Viitattu: 20.3.2025).

https://www.instagram.com/aural_laurasippola/

Aural (2025). Laura Sippolan verkkosivut. (Viitattu: 20.3.2025).

<https://laurasippola.webnode.fi/>

Fräntilä, J. (2024). Suomalaispoppari vetäytyy syrjään, sooloura loppuu ainakin näillä näkymin viimeiseen keikkaan: ”ympyrä on sulkeutunut”. Rumba 13.5.2024. (Viitattu 6.6.2025). <https://www.rumba.fi/uutiset/suomalaispoppari-vetaytyy-syrjaan-sooloura-loppuu-ainakin-nailla-nakymin-viimeiseen-keikkaan-ympyra-on-sulkeutunut/>

Herlin, C. (2023). Sofa jättää feministisen perinnön osaaviin käsiin jäähyväiskappaleellaan. Rumba 18.11.2023. <https://www.rumba.fi/uutiset/sofa-jattaa-feministisen-perinnon-osaaviin-kasiin-jaahyvaiskappaleellaan/> (Viitattu 6.5.2025)

Herlin, C. (2024). ”Haluan, että vähemmistöjen tarinat pysyvät heidän käsissään” – Fanni Tähti käsittelee romanikulttuuria ylpeydellä. Rumba 21.12.204. (Viitattu 4.4.2025). <https://www.rumba.fi/uutiset/haluan-etta-vahemmistojen-tarinat-pysyvat-heidan-kasissaan-fanni-tahti-kasittelee-romanikulttuuria-ylpeydella/>

Högmander, V. (2024). Turhautunut hittiartisti lopetti soolouransa – sai tarpeekseen ”nippelinappelihommissa”. MTV Uutiset 22.12.2024. (Viitattu 18.2.2025). <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/turhautunut-hittiartisti-lopetti-soolouransa-sai-tarpeekseen-nippelinappelihommissa/9069738>

Iisa (2025). Iisan Instagram. (Viitattu: 20.3.2025).

<https://www.instagram.com/iisaofficial/?hl=fi>

Iisa Official (2025). Iisa Pajulan verkkosivut. (Viitattu: 20.3.2025). <https://iisaofficial.com/>

Meriläinen-Aho, T. (2024). Artisti Iisan soolouran loppu. Huomenta Suomi 19.12.2024. (Viitattu 18.2.2025). <https://www.mtv.fi/video/c8e4c69d08d8d0f8994a/torstaina-19-joulukuuta>

Seppänen, A. (2024). Iisa Pajula lopettaa soolouransa: musiikki ei kiinnosta ihmisiä yhtä paljon kuin ennen, hän väittää. Helsingin Sanomat 12.5.2024. (Viitattu: 20.3.2025). <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010409434.html>

Sofa (2025). Sofan Instagram. (Viitattu: 20.3.2025).

<https://www.instagram.com/sofaofficial/?hl=fi>

- Tiikkaja, S. (2024). Laulaja-lauluntekijä Laura Sippola pettyi musiikkibisnekseen ja lopettaa. Helsingin Sanomat 12.9.2024. (Viitattu: 20.3.2025). <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010691644.html>
- Tikkanen, M. (2023). Sofa lopettaa 10 vuoden musiikkiuransa: ”Olo on haikea”. 8.6.2023. (Viitattu 20.3.2025). <https://www.radionova.fi/uutiset/musiikki/a-224697>
- Tikkanen, M. (2024). Kun Sofa 10 vuotta sitten julkaisi ensimmäisen biisinsä, syytyi nettiviha välittömästi: ”kylmää kyytiä”. Voice.fi 1.1.2024. (Viitattu 6.6.2025). <https://www.voice.fi/musiikki/a-228556>
- Tyystjärvi, I. (2023). Helsingiläinen rapduo Sofa lopettaa. Helsingin Sanomat 7.6.2023. (Viitattu: 20.3.2025). <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009639959.html>
- Vanha-Majamaa, A. (2024). Inventaario. Yle Uutiset 12.5.2024. (Viitattu: 20.3.2025). <https://yle.fi/a/74-20087429>

Kirjallisuus

- Elo, S., Kujala, O., Tohmola, A., Kääriäinen M. (2022). Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede*, 34 (4), 215–225. (Viitattu: 20.3.2025). <https://journal.fi/hoitotiede/article/view/128987>
- Grönholm, P., & Paalumäki, H. (2024). Nostalgia: Tunteita, muistoja ja identiteetin rakentamista. *Historiallinen Aikakauskirja*, 121(2), 108–112. (Viitattu: 20.3.2025). <https://journal.fi/haik/article/view/144652>
- Haarma, J., Kaplas, A-K., & Mattila, I. (2023). *Popmusiikin uusi aika. Satumaa-tangosta 2080-luvulle*. Helsinki: Otava
- Hottinen, M. (2022). Musiikkialan barometri 2022. *Music Finland* 13.5.2022. (Viitattu 28.5.2025). <https://musicfinland.fi/fi/tutkimukset/musiikkialan-barometri-2022-1>
- Kinnunen, M. (2024). Elävän musiikin toimialatutkimus 2023. LiveFIN verkkosivut 18.12.204. (Viitattu: 20.3.2025). <https://livefin.fi/wp-content/uploads/Elavan-musiikin-toimialatutkimus-2023.pdf>
- Kinnunen, M. & Luonila, M. (2023). Festivaali- ja venuebarometri 2022. Yleisön käsitykset festivaaleista ja konserttipaikoista sekä epäasiallisen käytöksen muodot elävän musiikin tapahtumissa. Helsinki: Taideyliopisto. (Viitattu: 20.3.2025). https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/7878/Festivaali-%20ja%20venuebarometri%202022_Sibelius-

[Akatemian%20selvityksi%C3%A4%20ja%20raportteja%2027.pdf?sequence=3&isAllowed=y](#)

- Koivuranta, R. (2025). Q-teatteri etsii tukijoita – mesenaatiksi pääsee tuhannen euron vuosimaksulla. Helsingin Sanomat 16.1.2025. (Viitattu: 20.3.2025).
<https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010966875.html>
- Koivusipilä, M. & Mäntysaari, J. (2024). Acces All Areas: Indiemuusikoiden ansaintamalleista. Supla 15.5.2025. (Viitattu 18.2.2025)
<https://www.supla.fi/episode/b03ab05f-781d-4015-86bf-8b9eca51b4d0>
- Lehmusvesi, J. (2024). Kuka tappoi artistin? Helsingin Sanomat 1.9.2024. (Viitattu: 20.3.2025). <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010659400.html>
- LiveFIN (2024). LiveFIN vastustaa kaavailtua pääsylippujen arvonlisäveron korotusta ja sen epäselvää aikajännettä. LiveFIN verkkosivut 17.4.2024. (Viitattu: 20.3.2025).
<https://livefin.fi/livefin-vastustaa-kaavailtua-paasylippujen-arvonlisaveron-korotusta-ja-sen-epaselvaa-aikajannetta/>
- Lyytikäinen, P. (2020). Pasiaa – Maailman typerin lause. Muusikko-lehti 11.6.2020. (Viitattu 4.4.2025). <https://www.muusikkojenliitto.fi/2020/06/11/pasiaa-maailman-typerin-lause/>
- Niemi, L. (2022). Ministeri Kurvinen pyytää anteeksi nimettyään Tavastian ja Pakkahuoneen korkean riskin paikoiksi. Helsingin Sanomat 1.2.2022. (Viitattu 2.6.2025).
<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000008581422.html>
- Manner, P. (2024). Antti Tuiskulta paljastus – hiihtoura jää yhden kauden mittaiseksi. (Viitattu: 20.3.2025). <https://yle.fi/a/74-20126234>
- Muusikkojen liitto (2020). Muusikkojen liitto vetoaa hallitukseen musiikin esittäjien toimeentulon turvaamiseksi. Muusikkojen liitto 28.4.2020. (Viitattu 28.5.2025).
<https://www.muusikkojenliitto.fi/2020/04/28/muusikkojen-liitto-vetoaa-hallitukseen-musiikin-esittajien-toimeentulon-turvaamiseksi/>
- Pokkinen, L. (2020). Muusikon sopimusopas. Tietokirja muusikoille, laulajille, artisteille ja alasta haaveileville. Helsinki: Tietosanoma
- Porvari, P. (2023). Ei me olla tämän tarinan sankareita. Yle Uutiset 27.2.2023. (Viitattu 20.3.2025). <https://yle.fi/aihe/a/20-10004358>
- Posio, P. (2023). Kulttuurijournalismi on muuttunut arvostelusta kohti minä-muotoista kerrontaa. Helsingin yliopisto 20.4.2023. (Viitattu: 20.3.2025).
<https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/kieli/kulttuurijournalismi-muuttunut-arvostelusta-kohti-mina-muotoista-kerrontaa>

- Rantanen, M. & Laari, S. (2022). Pian pitäisi alkaa kaikkien aikojen festivaalikesä, mutta nyt raportoidaan peruuntumisista: Tästä on kyse. Helsingin Sanomat 14.4.2022. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000008753228.html> (Viitattu: 28.5.2025).
- Riihinen, E. (2024). Kannattaako musiikkia tehdä? Helsingin Sanomat 17.3.2024. (Viitattu: 20.3.2025). <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010270517.html>
- Ruusuvirta, M., Lahtinen, E., Rensujeff, K., Leppänen, A. (2023) Taiteen ja kulttuurin barometri 2022. Taiteilijoiden hyvinvointi. Helsinki: Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. (Viitattu: 20.3.2025). <https://www.taike.fi/fi/julkaisut/taiteen-ja-kulttuurin-barometri-2022-taiteilijoiden-tyohyvinvointi>
- Sibelius-Akatemia. (2025). Opinto-opas. AY-S25 Laulun tekeminen, 7 op. (Viitattu 6.6.2025). <https://opinto-opas.uniarts.fi/fi/opintojakso/AY-S25/21540>
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. (2023). Tartuntatautilain kokonaisuudistuksen lainsäädäntöhanke. 25.10.2023. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/64ea1842-29a4-4a08-8863-e76c0f4701cf/d4c29851-41af-47b1-af2d-4e905ca65c28/ASETTAMISPAATOS_20231219094342.PDF (Viitattu 3.6.2025).
- Stenvall, J., Vesala, P., Kivilehto, M., Pöntinen, S. & Rönkkö, K. (2024). Jaksakaa vielä. Kulttuuripolitiikkaa korona-ajan Suomessa. Sitra, ESES, Teosto, Suomen musiikintekijät ry, Music x Media. https://musicmedia.fi/wp-content/uploads/2024/04/Jaksakaa_vielä_Korona_ajan_kulttuuripolitiikka_tutkimus_FINAL_12042024.pdf (Viitattu: 20.3.2025).
- Tiikkaja, S. & Rantanen, M. (2024). Kulttuurialan leikkauksista uutta tietoa: 25 miljoonaa onkin 75 miljoonaa euroa. Helsingin Sanomat 14.4.2024. (Viitattu: 20.3.2025). <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010366975.html>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi
- Valtioneuvosto (2021). Koronapandemian vaikutuksia kulttuurialalla 2020–2021. Raportti kyselyn vastauksista. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162973/VN_2021_26.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Vanha-Majamaa, A. (2021). Vapaa ja kateellinen. Yle Uutiset 24.2.2021. <https://yle.fi/aihe/a/20-308565> (Viitattu 18.2.2024).
- Virtanen, L. (2025). Tosipohjainen elokuva nuorisokotiin päätyneistä nuorista on kipeän ajankohtainen – Kriitikko toivoo, että sen näkisi moni. Helsingin Sanomat 27.2.2025. (Viitattu 6.6.2025). <https://www.hs.fi/taide/art-2000011055060.html>

Vänttinen, A. (2021). Olennaista on tahtotila. Muusikkojen liitto 6.5.2021.

<https://www.muusikkojenliitto.fi/2021/05/06/olennaista-on-tahtotila/> (Viitattu 27.5.2025).